

SCOLA ROMANA.

Foia pedagogica si didactica

pentru interesele institutelor de cultura si ale organelor acestora.

Edata si redigeata de

BASILIU PETRI.

Ese odata in septemana, Vineri'a. Pretiulu pe unu anu 5 fl., pe diumetate 2 fl. 50 cr. — Pentru insertiuni: câte 5 cr. de siru si timbrulu.

Sabiiu, 16 Decembre v. 1877.

Prenumeratiunile si corespundintiele suntu a se adresá la: Redactiunea „Scólei romane“ in Sábiiu (Hermannstadt, Nagy-Szeben) franco.

Unele idei despre necesitatea de reforme privitorie la instructiunea sciintieloru naturale din institutele nóstre de invetiamentu.

(De Dr. A. P. Alessi.)

(Urmare.)

VI.

La introducerea acestui tractatu am afirmatu, ca sciintiele naturale se tractéza in scólele nóstre fórté vitregu si fórté superficialu, precandu pre alte obiecte, pre cumu pre religiune, limbele clasice, se pune totu pondulu. Acei ce s'au interesatu câtu de puçinu de starea invetiamentulu din scólele nóstre, credu ca-mi voru dá dreptate fora nice o observatiune. Altcumu acestu asertu mi-lu intaresce insusi „proiectulu de regulamentu pentru scólele poporale si normale gr.-or. din archidieceasa“, precumu si o ordinatiune a metropolitulu gr.-cat., n. 3162, publicata in n. 44 a „S. R.“ In §. 6 capu II. „divisiunea invetiamentulu“, se dice: „Invetiamentulu primariu se ocupa mai alesu cu religiunea, cetirea, scrierea si calcululu elementariu si practic“, apoi in §. 7: „Invetiamentulu secundariu tientesce la o cultura generala superióra cu deosebire prin studiulu limbelor si literaturii clasice si pregatesce pre elevi pentru studiulu la universitati“, adeca chiar' aceea ce prescrie „proiectulu pentru organizarea gimnasielor si a scólelor reale, publicatu de ministrulu de culte si instructiune din Austria la a. 1849 pre pag. 14 §. 1. Apreciarile mele referitorie la invetiamentulu secundariu voru urmá la loculu lor.

Din §§ citati se vede destulu de evidentu, ca proiectulu sibiianu 'mi intaresce asertiunea, adeca mai sustiene si in a. 1877 cu mare prosopopeia, cumu-ca scopulu principalu alu invetiamentulu este religiunea si limbele clasice.

Ordinatiunea metr. gr.-cat. amintita nu numai sustiene, cá „doctrina religiunii este unu obiectu fora asemenare principalu,“ id est celu mai principalu, dar' determina si tempulu pentru acestu obiectu de celu puçinu 4 ore la septemana, dar'

comandéza parochiloru si adm. par. „se grijéscá, cá docentele localu se conlucre neaperatu la aceea, cá elevii se invetie de-a rostulu seu de memoria tóte acele, ce le-a propusu parintele catechetu, cá aceia se fia gat'a din cele propuse de catechetu etc.“ Sermana instructiune, si mai sermane metodu!!! Este in adevéru tristu, fórté tristu, candu capulu scóleloru confessiunei gr.-cat. comandéza esprese „invetiátulu de-a rostulu“, dar' si mai trista este dispusetiunea in privinti'a rolulu tristu, ce ucasulu amintitú voesce se-lu dée invetiatoriloru. A pune doi invetiatori la unulu si acelasi obiectu nu numai este nepracticu, dar' este contradicatoriu la cele mai elementari principie didactice, cu atátu mai vértosu, ca preotii nóstri — celu puçinu majoritatea — nu au nice idee de metodu. Apoi déca catechetulu va urmá metodulu seu de instructiune, ér invetiatoriulu va urmá si aci metodulu, ce l'a invetiatu in preparandia, intrebú: ce se va nasce din bietii prunci? Si déca tóta invetiarea doctrinei religióse se reduce la invetiátulu de-a rostulu: ce e de lipsá atunci catechetulu? acést'a o póte face si invetiatoriulu, má sum convinsu, ca inca mai bine. Este cunoscutu, cá unde suntu dóue gazde in o casa, remane cas'a nematurata. Me temu se nu patiéscá astfelu si religiunea propusa de doi invetiatori.

Dar' se lasu ordinatiunea referitória „la religiunea santei maicei bisericeei catolice“, marginindu-me a constatá din dins'a, ca si aci este religiunea si numai religiunea accentuata, numai acést'a este obiectu principalu, numai acést'a se-se invetie bine „de-a rostulu“ si „cu 2 invetiatori“, si aci se-se foloséscá celu puçinu 4 ore la septemana. Invetie copii nóstri in scóla ceva din sciintiele naturale ori nu invetie, ce ni pasa, numai s'o invetie bine de a rostulu, adeca religiunea. Intru adevéru, este ceva curiosu, ca precandu tóta lumea pedagogica protestéza cu resolutia contra invetiátulu „de-a rostulu“, cá unu metodu fórté reu si uciatoriu de mintea copilulu, ce se afla in desvoltare, pre atunci ordinatiunea amintita poruncesce introducerea acestei metode prelanga ameniari.

Si déca se va continuá instructiunea copiilor nostri totu in acésta directiune unilaterala si falsa, calarindu numai pre unu obiectu, ér' pre celelalte ignorandu-le, atunci in adeveru prosperitatea nóstra culturala si sociala, desvoltorea poteriloru si a averiloru nóstre nice odata nu voru câscigá acea basa solida, unica abila de a-se poté cladi pre densa cu securitate edificiulu venitoriulu unei natiuni, ce aspira si voesce a fi. Déca nu ne vomu emancipá curendu de acestu unilaterialismu, déca nu ne vomu abate dela acésta falsa directiune de desvoltarea invetiamentulu si déca nu vomu incepe a pune pondulu cuvenitu pre sciintiele atátu de trebuintióse pentru viéti'a de tóte dilele, atunci totu in dreptu vomu remané; precandu alte popóra inaintéza intru tóte, noi vomu remané totu in ignorantia si in seracia.

Inse candu dícu, ca se pune prea mare pondu pre invetiátulu religiunei, ér' pre a sciintieloru naturale prea puçinu, se nu fiu reu interpretatu. De óra-ce scótele nóstre suntu confesionale, cu care caracteru trebuesce se le conservamu si aperamu, religiunea trebuesce a-se propune cá obiectu deobligatoriu. Dorescu numai, cá acestu obiectu se nu se propuna pre contulu celoru-lalte obiecte, ci se remana in proportiune coordinata.

Se nu reflectamu si in scóla façia de acele spirite fragede totu numai la biserice'a nóstra catolica, ci trebuesce se reflectamu si astadi inca mai multu la ceea, cu ce trebuesce se traimu, la imbunatatirea sortii poporulu nostru destulu de inapoiatu, se cugetamu si la acele midilóce salutare, cu cari potemu scóte poporulu din seracia, se invetiamu pre copii cararile cele mai practice si mai avantajióse pentru viétia s. a., si tóte aceste se potu face numai prin imbraçiosiarea sciintieloru naturale.

Dar' se revinu la obiectu.

Esaminandu proiectele amintite mai susu cu reflexiune la sciintiele naturale, trebuesce se marturisescu a priori, cà nice unulu nu m'a multiamitu. Candu faceám acestu studiu, mi-a sositu si planulu de invetiamentu pentru scótele poporale din Ungari'a a ministrulu Trefort. Desí acest'a l'am aflatu mai corespunditoriu cá cele amintite mai susu si mai amplu, firesce mutatis mutandis, totusi partea, ce privesce sciintiele naturale, m'a lasatu nemultiamitu.

(Va urmá).

La pensionarea invetiatoriloru.

Domniloru si fratiloru invetiatori!

Déca au mai fostu vre-unu proiectu salutaru, demnu de doritu si de imbraçisiatu cu caldura din partea nóstra, apoi „proiectulu pentru pensionarea invetiatoriloru“ e tocmai bine venitu.

Nu potemu apretíá din destulu ideea cea marétia, intentiunea cea nobila si scopulu celu sublimu alu ce-

loru ce au staruitu si conclucratu la infintiarea unui fondu de pensiune pentru invetiatori si orfanii loru etc.

Pe langa tóte acestea inse fia-mi permisu — pana candu inca mai este puçinu tempu — a observá urmatórele :

a) Fiindu-ca sarcinele prevediute in legea scolaria cu propunerea tuturoru obiectelor s'au pusu si se esecuta si in praxa intocmai dupre prescriesele §§-loru respectivi, inse salariile au remasu, cu puçina esceptiune, totu acelea de mai inainte, ér' cele ameliorate stau numai pe chârtia, dar nu si in fapta;

b) fiindu-ca procentele pensionarii nu se ceru dupa salariile reale, ci dupa cele ideale, cari esista numai in sperantia;

c) fiindu-ca legea de pensiune nu considera si tempulu trecut, de candu functionéza cutare invetiatoriu cá atare;

d) fiindu-ca invetiatorii cei cu servitiu de câte 10—15—20—25 ani nu voru poté ajunge se se indulcéscu din pensiune, déca nu li-se computa si servitiulu trecut;

e) fiindu-ca legea de pensiune nu e provediuta cu unu § anumitu, ca d. e. déca unu invetiatoriu a platitu procentele pensionarii regulatu pe 5—10—15 ani etc. si din un'a ori alta impregiurare a parasitu cariera invetiatorésca, in ce mesura se póte impartasi din pensiune?

f) fiindu-ca acumu si tocmai acumu este punctulu de trecere din unu stadiu in altulu, din vechiu la nou — cu greutatile, dar nu si cu salariile;

g) fiindu-ca invetiatorii de astadi, in genere luandu-se, suntu fórté lipsiti si seraci din caus'a miserabileloru salarie, e fórté cu greu, a plati regulata procentele pensionarei;

h) fiindu-ca si acelea salarie — cátu suntu de mici si slabe, nu se platescu regulatu, ci cá vai de locu. . . .

i) fiindu-ca servitiulu invetiatorescu de 40 ani e prea lungu si de totulu prea multu, façia cu gingas'a si fórté marea sarcina, ce au de a suportá, prea puçini invetiatori voru avé norocirea a se indulci din acea pensiune: asia dara ar fi fórté de doritu cá:

a) Déca proiectulu de lege pentru pensionarea invetiatoriloru nu s'a incredintiatu unei comissiuni alese dintre invetiatori spre elaboráre, celu puçinu se se puna, si lase pe 2—3 ani provisoriu, provocandu-se invetiatorii a-si dá si ei parerea, consensulu si invoirea loru; iertandu-li-se a face modificari, a lasá afara ori a mai adauge cele de lipsa; apoi dupa 2—3 ani proiectulu cu modificarile a se ascerne prin o comissiune de invetiatori autoritatiloru scolastice respective spre aprobare si intarire definitiva, si numai dupa aceea a se esecutá seriosu si rigorosu.

b) Dupa dreptulu constitutionalu alu bisericeii, scólei si tieriei nóstre in genere, precumu si dupa dreptulu, ce ne compete in alte afaceri, crediu ca avemu totu cuventulu a pretinde: cá déca noi din prea nein-

semnatele salarie trebuie se infintiamu fondulu de pensiune, apoi si asupra lezei de pensiune se avemu dreptu a discutá si chiar a o modificá conformu impregiariloru.

c) Legea de pensiune se fia prevediuta cu unu § anume, in care se se compute si tempulu trecutu; dar apoi invetiatorii respectivi se fia siliti a plati in rate anumite procentele pensionarei pe toti anii trecuti, de candu functionéza cá invetiatori, inse in proportiune cu salariile, ce au avutu, au si voru avé din anu in anu, — in realitate, nu numai pe chârtia, in sperantia.

d) In legea de pensiune se fia prevediutu si casulu, déca óre care invetiatoriu ar' plati in 5—10—15 ani procentele pensionarei regulatu si apoi ar' imbracisá alta cariera: in ce mesura se se impartasiésca din pensiune? Seau se i-se compute anii de servitiu in altu locu, seau se i-se redec capitalulu contribuitu in-tregu, remanandu procentele in favorulu fondulu de pensiune, ori si in altu modu, numai invetiatorii se nu patimésca dauna.

e) Nici o regula fora esceptiune. Legea de pensiune ar trebui se considere greutatile si suferintiele cele mari ale invetiatoriloru de pana acumu si acelor actuali; si a face barem cu acestia esceptiune, punendu-se 25 seau celu multu 30 ani de servitiu, dupa care se se póta indulci de acea pensiune; dara nu 40 ani, cáci aceia suntu preste mesura prea multi facia cu o chemare asia gingasia si grea, cumu o chemarea invetiatorésca, déca omulu se intereséza de ea cu adevveratu.

Alt'a, cu totulu alt'a ar fi, déca la fondulu de pensiune nu ni s'ar cere concursulu jertfeloru nóstre; dara asia cá noi invetiatorii se contribuimu si se formamu fondu de pensiune si apoi altii se ne faca legi, „de noi fora de noi“ — nu ne convine nici de cumu; cu atátu mai puçinu ne póte conveni pretensiunea, cá noi invetiatorii de astadi se formamu fondu de pensiune, din salariile nóstre cele fórte mici, costandu fiacare cruceriu sudori de sange; dicu se formamu fondu de pensiune pentru posteritatea, care de siguru va fi de diece ori mai bine platita cá noi astadi, dá, se formamu fondu de pensiune, pentrucá preste 40—50 ani se se indulcésca altii din ele, cu salarie de diece ori mai bune si mai gróse, cáci noi cei de astadi, pe langa conditiunile puse in legea de pensiune, nu potemu avé nici umbra de sperantia, ca ne vomu poté indulci de unu atare beneficiu. Ei, dara alt'a e vorba; legea nu ne intréba, ca vremu ori nu vremu, potemu ori nu potemu, ci vrendu nevrendu, potendu nepotendu suntemu siliti a contribuí; asia da! fia! inse vai de aceea milostenia si binefacere, care se dá cu sil'a, cu luarea din gur'a unuí seracu si lipsitu spre a dá unuí cersítoriu; dara mai vai va fi de binefacerea, care se scóte de pe pelea lipsitiloru astadi, spre a-se dá bogatiloru máne!

Departa se fia dela noi intentiunea de opunere si nesupunere!! Suntemu si vomu fi supusi autoritatiloru

nóstre; inse dorimu, ne rogamu si ceremu, cá legea de pensiune se se compuna astfeliu, incátu se póta satisfacé asteptariloru si conditiuniloru de subsistintia si viétia ale invetiatoriloru in genere; astfeliu apoi contribuimu cu totii la acelu fondu, versandu lacrami de bucuria, dara nu de intristare, „cá aceea nu ne este de folosu.“

Asi mai avé in asta privintia multe de observatu; inse le lasu pana la altu tempu binevenitu; cáci „o rendunica nu face véra“, eu singuru nu potu face aceea, ce trebuie se faca toti invetiatorii in corpore; pentru ca „unde-i unulu nu-i potere“. Ce ar fi dara de facutu?

Dupa parerea mea éca ce:

a) Ori se hotarimu cu totii o di potrivita spre convenirea tuturoru invetiatoriloru din archidieceasa la centrulu archidiecesei.

b) Ori invetiatorii fia-carui tractu protopresbiteralu se aléga din sinulu loru câte trei invetiatori, cari se se presenteze la diu'a si loculu determinatu spre implinirea misiunei si detorintieloru loru.

c) Ori a se coaduná toti invetiatorii din fia care tractu seau si din câte dóue-trei tracte spre a se consultá:

1. pentru infintierea fondulu de pensiune a invetiatoriloru si orfaniloru loru; dara cu deosebire pentru legea de pensiune;

2. pentru infintierea de reuniuni invetiatoresci in fia care tienutu;

3. pentru infintierea unei conferintie generale in tóta dieces'a, care se se tiena in fia care anu odata;

4. pentru infintierea unuí congresu invetiatorescu romanu din ambele archidiecese romane gr.-or. si gr.-cath.

Tempulu presentu si impregiarile, in care ne aflamu astadi, reclama, bá urgéza punerea nóstra in contielegere si consultari solidari in afacerile scolari, condannandu totu de odata izolarea si indiferentismulu nostru, de care suntemu cuprinsi. Chiar si in cestiunile si afacerile nóstre cele mai vitali, se staruimu cu totii, cáci „unde-su doi poterea cresece“.

Sperazu, ca onoratele corporatiuni invetiatoresci voru luá notitia despre simplele, dar sincerile mele pareri si voru incepe a le discutá in calea diuaristiceí, pronunçiandu-se in asta privintia: cumu ar fi de urmatu?

Modulu, tempulu si loculu celu mai potrivit de coadunare se lasa la bun'a chibzuire si judecata a onorateloru corporatiuni didactice si a fia carui invetiatoriu in specia spre opinare.*)

Branu, la finea lui Novembre 1877.

Theodoru Popu,
invet. primariu

*) Aflamu in momentulu acest'a, ca statutulu pentru pensionarea invetiatoriloru din archidieceasa Săbiului a fostu respinsu de catra ministeriu, pentru ca i-s'a inaintatu prea târdiu. R.

Caus'a scolara la noi.

Domnule redactoru!

Cele scrise de d-lu Turturelu Codreanu in Nr. 85 si de d-lu deputatu sinodalu in Nr. 93 alu „Tel. Rom.“ in caus'a scolara, pre invetiatoriulu din scól'a poporala confes. nu-lu potu multiami. Multe, fórte multe ar fi de dîsu; eu inse nevrendu a abusá de paciinti'a D-vóstre si a onoratîloru lectori, me voiú margini astadata numai la puçine, rogandu-ve, cá in interesulu invetiamentului si alu adeverului se binevoiti a-mi acordá puçinu spatiu in multu pretiuit'a „Scól'a Rom.“ pentru câte-va sîre in caus'a nóstra scolara.

Déca este cestiune, care se ne conditiuneze venitoriulu nostru natiunalu si bisericescu, cea scolara credu ca ocupa loculu celu d'antâiu. Scól'a este rade-cin'a arborelui nostru natiunalu si bisericescu. Interesandu-ne de scóla, ne interesamu de binele natiunei si alu bisericei totu-odata. Nepasarea façia de scóla este identica cu nepasarea façia de natiune si biserica; pentru aceea si afirmu cud-lu deputatu sinodalu, candu díce: „In cestiunea scolara reservele nu suntu la locu. . . . . Pentru ce se fimu cu atâtea consideratiuni colaterali acolo, unde disordinea si nedreptatea e patenta si strigátore la ceriu? Prin o atare tienuta incuragiamu noi însi-ne reulu, aratandu ca in adeveru suntemu atátu de debili, încátu respundemu cu lacrimi acolo, unde se zalca cu cea mai órba trufia legea si dreptatea. . . . Vedemu abisulu celu infricosiatu, catra care s'a pornitu invetiamentulu popolaru. . . .“ Me miru si nu întielegu, din ce motive d-lu deputatu nu a fostu cu francheti'a dela inceputu in totu decursulu articolului d-sale? Candu am cetitu sîrele citate aici, cugetám, ca in adeveru acelu d-nu va numi apriatu „nodulu celu putredu, din care se reslatiesce gangren'a asupra corpului întregu“; dar d-lui numai se inverta in giurulu acelui nodu, cá pisic'a in giurulu pasatului ferbinte.

Póte, ca acelu d-nu deputatu cunósce starea invetiamentului numai din conspecte; dar se nu ne orientamu dupa receptu, ci dupa morbu, si acest'a nime nu-lu scie asia cá pacientulu, a carui dorere e cu atátu mai mare, cu câtu elu cunósce mai bine loculu si calitatea morbului, si aceia, cari potu, si ar si trebúi se-lu vindece, nu-i baga in séma suspinele.

Cá invetiatoriu de 4½ ani la scólele nóstre confessionale am avutu si am ocaziune a cunósce starea invetiamentului in acelea. Am vediutu si vedu, cumu se aplica constitutionalismulu in biserica nóstra gr. or., de carea e legata si scól'a.

De aceea fia-mi permisú a spune in façi'a publicitatii, cumu-ca vin'a, ca invetiamentulu din scól'a poporala confessionala stagnéza, de regula o pórtá — preotínea. Suntu si esceptiuni — onóre loru! Candu dícu preotínea, se nu cugete cineva, ca întielegu numai pre parochi cá directori (!?), ci eu întielegu preotínea întréga, dela Aronu pana la Mironu, si anume in unele

locuri parochulu cá directoru, in altele protopopulu seu adm. protopopescu cá inspectore si ér in altele neintrevenirea venerabilelui consistoriu. Cunoscú comune, alu caroru protopopu zelosu a facutu si face totulu pentru scóla, dar nefiindu spriginitu din partea autoritatîloru, nu-si póte ajunge scopulu, pre care i-lu paraliséza chiar si parochii cá directori. Si ér in alte locuri parochulu cá directoru lucra din tóte poterile pentru scóla, dar nepasarea inspectorelui i paraliséza tóta activitatea. Éta dar, cumu consistoriu, inspectoru si directoru tragu cu totii la inaintarea invetiamentului cá raculu, brósc'a si stiuc'a din fabula.

Lipsindu deci inspectiunea scolara, se nu ne mi ramu, ca stagnéza invetiamentulu. E naturalu. —

Se nu presupunemu numai dela més'a verde, ca cu invetiamentulu stámu tocmai asia, dupa cumu referéza d-nii protopopi si adm. protopopesci; se mergemu se vedemu, si facundu acést'a ne vomu convinge, ca nici d-nii inspectori districtuali nu au scire esacta despre starea invetiamentului din tóte porochiele cercului loru, ci reportulu loru 'si are de basa aratarea parochului cá directoru, care raportéza inspectorelui seu fórte multu, face inse puçinu, in multe locuri chiar nimicú pentru scóla, ba cunoscú si parochi de aceia, cari au stricatu scól'a, fora se fia pedepsiti seu celu puçinu admoniati din partea autoritatîloru mai inalte. Ca in unele locuri nu se prea lasa poporulu a fi condusu, inca e adeveratu, dar si dreptu, pentrucá daca unu parochu cá atare nu se ingrisesce, ba chiar reduce averea bisericei, de buna séma ca nu va poté créa fonduri scolastice.

Interese-ze-se dar preotínea mai multu de scóla, si invetiamentulu va progresá. Iee-se mesurile de lipsa, cá directorii si inspectorii districtuali se-si implínésca chemarea cá atari si in decursulu anului scolastecu, nu numai candu se „togmesce“ cu invetiatoriulu si candu subscrie câte unu conspectu, ér candu e vorb'a despre procurarea seuu chiar si numai cetirea unei foi scolastece, se nu se ferésca cá de lepra cu „pre noi preotii nu ne intereséza“, ci aduca-si aminte, ca suntu si directori si cá atari au sant'a datorintia a controlá invetiamentulu, a suplini defectele si a îndreptá erorile si preste totu a fi conducatoriulu invetiatoriului; si apoi déca nu voru studiá afacerile scólei — cumu le voru conduce? Óre nu va conduce orbulu pre chioru?

Inca un'a, si am terminatu. Avemu si referinti scolastici, pentru cari sinodulu votéza in toti anii câte o suma cámu de 1800 fl. Ce dícu d-nialoru despre scólele nóstre confessionale? Ce referéza la sinodu? Incátu am potutu eu tiené firulu diurnalistei, si încátu mi-aducu aminte, d-nii referenti scolastici, afara de dóue seuu trei scoli, pe care le lauda in publicitate — póte cá se véda lumea, ca densii visitéza scólele — ne spunu câtu facu, adeca — nimica, celu puçinu in partîle nóstre.

In cele duse pana aici credu a fi descoperitu „nodulu“, din care se latiesce gangren'a corpului, si rogu pre d-lu deputatu sinodalu, cá avendu cá atare dreptulu si datorinti'a, se-si ridice vocea si in sinodu in contra nepasarei si neimplinirei datorintieloru din partea celoru chemati de a propagá lumin'a. Acést'a insemnéza a spune adeverulu fora reserva, ér nu numai a afirmá, ca „si Israilu prin sine a peritu“; acést'a este prea puçinu si prea generalu, si chiar si pentru acelu puçinu se ascunde dupa spatele redactiunei.

Unu invetiatoriu.

Budgetulu ministrului unghurescu de culte si instructiune publica.

La 17 Nov. a. c. au inceputu in comisiunea financiála a camerei deputatiloru din Pest'a desbaterile asupra budgetulu ministrului de culte si instructiune publica. Budgetulu nu se deosebesc de celu din anulu trecut mai nici intr'unu punctu. Referintele Kautz observa, ca preliminarulu se misca cu totulu in cadrulu budgetulu de anu; totusi cu privire la unele modificatiuni indispensabile, la unele posturi nóue si la impregiurarea, ca o positiune de venite s'a fostu preliminaru cu o suma prea mica, preliminarulu anulu curentu este cu 155.000 fl. mai mare. — Ministrulu Trefort se róga, cá in caus'a edificarei clinice, a politehniculu, a scólei de mositu din Orade si a seminariulu pedagogicu din Pojonu se se esmita unu subcomitetu, carele ascultandu mai antáiu barbati de specialitate, se examineze planurile si preliminarerele architectonice si apoi se refereze comisiunei. — Presiedintele Zsedényi tiene de prisosu esmiterea acestui subcomitetu, trebuindu preste totu a intreласá atari cladiri, déca voimú a ameliorá financiele tierei. — Csengery crede a fi multu mai corospundietoriu, déca planurile s'ar supune comisiunei si cestiunile s'aru desbate la locul competentu; subcomitetulu se se esmita numai in casu de necesitate. — Comisiunea adópta parerea acést'a si intra in desbaterea positiuniloru singuraticé (a se vedé „S. R.“ pre 1876, Nr. 52).

„Spesele centrale“ se votéza fora desbatere in sum'a de anu. La positiunea „conducerea afaceriloru invetiamentulu“ ministrulu Trefort observa, ca cu 160.000 fl. nu se póte sustiené institutiunea inspectoriloru de scóle. Spre a scapá inse tiér'a de nóue spese, ministrulu doresce a acoperi scadiementulu eventualu din economisarile facute la preliminarulu seminariloru pedagogice. — Referintele Kautz recomanda din caus'a acést'a acordarea virementulu între inspectorate si seminarerele pedagogice. — E. Simonyi: O buna parte din inspectorii de scóle nu corespunde chiamarei lorú si nu-si implinesce detorinti'a de a visitá scólele. Nu este in interesulu tierei de a sporí numerulu acestoru functionari. — Lukács vede caus'a neajunsulu la acést'a positiune in legea respectiva, si nefindú elu aplicatu a acordá unu virementu între titule de totu eterogene, recomanda a se votá sum'a mai urcata din

anulu 1876, reducéndu proportiunatu celelalalte dóue positiuni. — Csengery nu ar vrea, cá comisiunea se voteze mai multu decâtu cere ministrulu; elu nu tiene de motivatu a procede contra inspectoriloru de scóle cu invinuiru generale. Candu unulu nu-si face detorinti'a, comitetulu administrativu are voi'a a-lu controlá, ér nefacéndu acést'a, se incetamu cu imputarile generale. — Wahrmann e de parere cá: seau cei 160.000 fl. suntu de-ajunsu, si atunci se nu se acórdé o suma mai mare; seau ei nu suntu de-ajunsu, atunci ministrulu se-si motiveze cererea. Elu nu acórdá virementulu între titluri eterogene, nici nu incuviintiéza mai multu de 160.000 fl., ci provóca pre ministru a se tiené de sum'a acést'a. — Helfy nu voiesce a se arató scumpu la budgetulu instructiunei, si e gata a votá tóte spesele folositóre. Inse sum'a indusa in budgetu pentru inspectorii de scóla se póte sterge frumuselú tóta, fiindu ca inspectorii nostri nu facu nimic'a, decâtu 'si scotu salariile cu mare punctualitate. In fia care comitatu s'ar aflá unii barbati zelosi si cu anima pentru caus'a invetiamentulu, cari aru fi aplicati a visitá scólele fora nici o plata. Pana candu inse se va mai sustiené acést'a institutiune inutila, se votamu recerintiele faptice, dar se nu acordamu unu virimentu nelimitatu, prin ce tóta stabilirea budgetulu devine ilusoria. — Ministrulu nu vede vre-o eróre intru aceea, de a acoperi scadiementulu din alte economisari, candu nu s'ar ajunge cu sum'a de 160.000 fl. Unde statulu intrebuintiéza sume atátu de mari pentru instructiunea poporala, afacerea acést'a nu se póte lasá fora nici o controla. Ce privesce persónele, suntu si între inspectorii actuali multi barbati zelosi si cu credintia in servitiu. — Csengery propune, se se voteze 160.000 fl. fora virementu, si de cumu-va s'ar spesá cu ceva mai multu, ministrulu se se justifice la incheierea socotelorú. Ministrulu Trefort acceptéza propunerea acést'a. — L. Horváth replica lui Helfy, ca anevoia se voru aflá in provincia barbati atátu de zelosi, cari se implinésca gratisu agendele inspectoriloru. Inspectiunea scóleloru nu se póte lasá municipieloru nici chiar din consideratiuni nationale. (Precumu se vede L. H. nu ascunde míti'a in sacu; elu o spune pe fácia, ca lasandu inspectiunea scóleloru in grigi'a comitatelorú, s'aru alege de inspectorii si Romani si Sasi, si atunci magiarisarea scóleloru nu ar fi destulu de asigurata). — E. Simonyi intréba pre ministru, déca inspectorii au vre-o instructiune, si cine i controléza, de se si tienu de ea? Unu preliminaru, despre care se scie din capulu loculú, ca nu va fi observatu, nu se póte votá. — Ministrulu Trefort raspunde, ca inspectorii au instructiuni fórté speciale si ca controlarea lorú compete in prim'a linia comitetelorú administrative. — Helfy mai bucurosú e a votá o suma mai mare, decâtu a impoternici pre ministru se iée de airea banii pentru salarisarea inspectoriloru, cari se ocupa cu agitatiuni electorale. — Comisiunea votéza pentru inspectorii 160.000 fl. fora virementu.

Urméza preliminarului pentru scóle. Sum'a pentru universitatea din Budapest'a se votéza nemodificata.

La titlulu: „seminariulu pedagogicu si scól'a practica din Budapest'a pentru profesorii dela scólele medie“ intréba Csengery, déca este adevératu, ca la institutul acest'a unii profesori nu s'aru fi abilitatu in limb'a magiara. Oratorulu nu póte incuviintiá asia ceva; dupa parerea s'a nime nu póte fi denumitu de invetiatoriu, déca nu scie perfectu unguresce. — Ministrulu Trefort respunde, ca elu nu scie se se fi intemplatu casuri de acestea, si va grigi, cá se nu se intemple nici in viitoriu. — Preliminarulu se adópta. Asemene si cela pentru universitatea din Clusiu. La titlulu „politehniculu Iosefianu“, ministrulu se róga a se acordá infiintiarea unei nóue catedre pentru construirea de sio-sele, cà ferate si apaducte, observandu, ca prin acésta spesele nu se voru sporí, potendu-se face economisari la alte titluri. — Referintele Kautz nu este in contra crearii acestui postu, observa inse, ca inmultirea catedreloru la politehnicu nu se póte acordá, fiindu aici multe catedre, cari se potu impreuná. — Preliminarulu se votéza, asemenea si cela relativu la „institutulu pentru profesori de desemnu“, si la „academi'a juridica din Sábiiu“.

La preliminarulu pentru „scólele medie“ referintele Kautz observa, ca plusulu de 9000 fl. pentru gimnasia si de 18.000 fl. pentru scóle reale provine de acolo, ca s'au deschisu clase nóue, s'au acordatu unoru profesori adause quinquenale si s'au sporitu ici cóle si chieluelile reale. — Helfy intréba pre ministru, cumu stá cu limb'a magiara la gimnasiulu din Fiume. — Ministrulu respunde, ca acolo limb'a magiara e obligatóre pentru fiacare elevu si mai târdiu se va poté predá in limb'a magiara inca si unu obiectu-dóue. — Zsedényi crede, ca chirí'a ce se respunde pentru localulu scólei reale din Aradu cu 4000 fl. la anu e prea esagerata. — Ministrulu: Localitatea corespunde atátu de bine scopului, încátu chirí'a nu e nici de cátu prea mare. Scól'a reala din Aradu are atátia elevi, încátu nu ar incapé intr'o localitate mai mica.

La „seminariile pedagogice pentru invetiatori“ Csengery tiene de lipsa a se propune inca la unulu seau dóue din ele si metodulu de instruire pentru orbi si surdi. Ministrulu apromite a fi cu atentiune asupra acestei afaceri. Preliminarulu se votéza. La preliminarulu pentru „crescerea poporului“ ministrulu presiedinte Tisza observa, ca mai curundu ori mai târdiu va fi delipsa a se ingrigi de dispositiuni mai stricte in privinti'a cartiloru de scóla, de órace in unele tienuturi si mai alesu in scólele luterane totu se mai folosescu carti ostile statului. — Paulu Szontágh: Si impregiurarea acést'a dovedesce necesitatea inspectoriloru de scóla, dar totu odata, ca unii din ei nu procedu fâcia de cartile de scóla cu rigozitatea receruta. — Csengery: Si comitetele administrative suntu detóre a lucrá cu energia. — Helfy intréba pre ministru, déca si ce mesuri s'au luat cu privire la „salele de asilu“?

— Ministrulu Trefort si consiliariulu ministerialu Gönczy respundu, ca iniciativ'a pentru infiintiarea saleloru de asilu nu este tréb'a statului, ci a societatii. Unde se infiintiéza atari institute, statulu le subventiunéza; numerulu loru se sporesce pe anu ce merge — E. Simonyi: Salele de asilu suntu de cea mai mare importantia nu la orasie, ci la sate, si in privinti'a acést'a se iée iniciativ'a organele regimului. — La titlulu „pensiuni pentru invetiatorii poporali“ Csengery intréba, cumu platescu comunele si invetiatorii taxele loru in fondulu de pensiune? — Directorulu Hanzély respunde, ca din sum'a prescrisa de 645.000 fl. au insursu pana la finea anului 1876 deja 200.000 fl. si de atunci s'a mai respunsu o suma considerabila. — Lukács díce, ca nu este cu cale a sili si pre invetiatorii confesiunali se se impartasiésca si ei la fondulu de pensiune. — Ministrulu Trefort si Hanzély respundu, ca fonduri speciale de pensiune, norme carora corespundu celui de statu, potu se esiste si mai departe si acei invetiatori nu voru fi astrinsi a intrá le fondulu tiei.

Preliminarulu se votéza nemodificatu; asemenea se primesce fora desbatere preliminarulu pentru „institutulu superioru de fete din Budapest'a“, pentru institutul surdo-mutíloru din Vatiu, si pentru „institutul orbiloru“.

(„U. Sch.“)

Corespondintia.

Transilvania nord-ostica, 1 Decembre 1877.

Onorata redactiune!*) Tristulu anuciu din pretiuit'a foia „Scól'a Romana“, prin care ni-se impartasiesce, ca din caus'a unei sume considerabile a abonamentelor nesolvite inca din anulu espiratu si din acestu curinte „Scól'a Romana“ o se apuna, ne-a tristatu fórte. „Scól'a Romana“, acestu organu de publicitate, acestu foculariu de impartasirea principiiloru pedagogice-didactice moderne la invetiatorii romani, acestu depositu pentru venitoriu de sciinti'a pedagogica-didactica, acestu tesauru, acestu midilocitoriu de cualificatiunea ulterióra a invetiatoriloru: abia aparuse, si éca ne anuncia, cá o se apuna. Dorere! càci la noi díariile, de ori ce categoria, abia aparut si éra si apunu. Ce ar' fi facutu óre popórale, cari astadi se afla in flórea culturai si civilisatiunei, déca si la ei ar' fi mersu lucrulu cu díariile si alte opuri sciintifice cá astadi la noi?! Ar' fi ajunsu ele óre acolo, unde se afla astadi? Nici decátu! càci la popórale acelea ori ce opuri sciintifice este imbraçiasatu cu cea mai mare caldura, dela vladica pana la opinca. La noi inse nu este asia. Si unde jace bub'a, dóra in autorii si redactorii respectivi? Nici decátu! càci ei 'si facu detorinti'a. Totu reulu jace la noi in indiferentismu, in

*) Desi loculu acestei corespondintie nu este in „Scól'a Romana“, totusi insistandu d-nii autori de nou si cu totu dedadinsulu a se publicá aici, li-amu facutu pe voia. In cátu ne privesce pre noi, ne vomu spune parerile in numerulu urmatoriu.

latergia si in egoismulu uritu de a-si câstigá numai auru si argintu pentru gloria si placheri desierte. Au dóra noi suntemu de totu seraci seau nu avemu inteligintia?! Nu suntemu miseri si avemu si inteligintia; dorere numai, ca cei ce potu nu voescu a poté.

Punemu acum'a intrebarea, cá dupa materialulu, ce-lu publica o fóia buna scolara, cui i-s'ar cuveni mai antáiu a-se aboná la respectiv'a fóia? In prim'a linia s'ar cuveni invetiatoriloru, protopopiloru cá inspectori scolari, parochiloru cá directori scolari locali si capiloru de familii; in lini'a adóu'a totu natului inteliginte, fia si numai spre a sprigini atari intreprinderi folositoare. Amu cetitu si noi cu tóta atentiunea numele abonantiloru la „Scól'a Romana“ din anulu trecut si amu aflu: mai multi invetiatori, profesori si oficianti laici, puçini parochi si fôrte puçini protopopi. Chiar si pre unii din episcopii nostri in zadaru i-amu cautatu printre abonentii „Scólei Romane“. Candu dîcemu „puçini parochi si fôrte puçini protopopi“, ne dóre anim'a. Este sciutu, ca protopopii cá inspectori scolari si parochii cá directori locali au in continuu afaceri scolare, prin urmare se astépta dela ei se fia bine calificati pre terenulu scolaru. Si óre suntu? Adevverulu vorbindu, o parte mare din ei suntu lipsiti cu totulu de cunoscintiele pedagogice-didactice; cu tóte acestea ei nu se abonéza nici la o fóia scolara — sciú acést'a din esperintia — si cautandu in archiv'a loru, gasesci siórecii impedecandu-se de câte unu „Leonatu“ seau „Carte de desfacutu farmecele“. — Déca n'au cunoscintiele necesari, — cumu si-au câstigatu acelu postu? Respunda nepotismulu, acea gangrena, care in locu se se sterpésca, se vede ca inficiéza din dî in dî mai tare arborele nostru bisericescu-scolaru. Destulu atát'a, dar' celu puçinu se cetésca opuri pedagogice spre a-si câstigá câtu decátu cunoscintiele necesare si a stá in curentulu sciintieloru pedagogice-didactice. Dar acést'a inca nu se intempla, cáci desí cei mai multi suntu nepoti de ai lui Cresu, totu-si aurulu si argintulu 'lu intrebuintéza pe luesu, dobandirea brâneloru rosii si alte lucruri vane. — Tóte acestea s'ar poté díce si despre unii parochi. si invetiatori. — Adeca ne place a participá la onorurile scólei, a ne numi „inspectori districtuali“, „directori locali“, „docenti“ etc. nu ne place inse a purtá si crucea scólei. Cumu-ca tótu asia de puçinu se intereséze unii din inteligintia si de cetirea altoru díaria, suntu esemple cu miile. „Celu ce are urechi de audítu se audia!“ A vorbí mai departe materialistiloru si egoistiloru, ar' insemná a bate tóca la urechi'a surdului. Destulu atát'a, ca „Scól'a Romana“ o se apuna. Ar' fi inse de doritu, cá pana a nu se, implini acestu tristu actu, se punemu umeru la umeru, se ne unimu poterile si se sustienemu „Scól'a Romana“ cu ori ce pretiu. Apelamu deci la voi, frati invetiatori, si ve dîcemu, ca déca impartasíti vederile nóstre, cumu ca adeca este pentru noi o cauza de onóre a nu lasá se apuna „Scól'a Romana“, care ne apera cu barbatia si la care potemu apelá cu incredere — dati se o

spriginimu in totu modulu! Se grigimu noi de interesele nóstre, se nu asteptamu totulu numai dela altii! Piéra egoismulu si indiferentismulu dintre noi si atunci scólele voru infiori si Romanii voru prosperá.

Georgiu Georgitia.

Iacobu Onea.

Bibliografia.

Geografia pentru scólele poporali. Cursulu I. Aprobata de comisiunea scolastica archidiecesana. Blasiu, 1878. Tipografi'a seminariului gr.-cat. Pretiulu unui esemplariu legatu 20 cr. Pagine 48 in octavu marisioru.

O carticica fôrte metodica acést'a, carea contine unu cursu de geografia — elementaru si totusi completu, urmandu strinsu principiulu sinteticu dela aprópe la mai departe. Éca cuprinsulu: §. 1. Regiunile lumei. §. 2. Comun'a. §. 3. Teritoriulu comunei. §. 4. Siesu, dealu, vale. §. 5. Ap'a de pre pamentu. §. 6. Cercu, comitatu, tienutu. §. 7. Cart'a geografica. §. 8. Carpatii. §. 9. Muresiulu. §. 10. Oltulu. §. 11. Some-siulu. §. 12. Tis'a. §. 13. Dunarea. §. 14. Tienutulu Ardealului. §. 15. Tienutulu din colo de Tis'a. §. 16. Tienutulu din cóce de Tis'a. §. 17. Tienutulu din cóce de Dunare. §. 18. Tienutulu din colo de Dunare. §. 19. Litoralulu unurescu. §. 20. Locuitorii Ungariei. §. 21. Tierile soçie ale Ungariei. §. 22. Marginile militare. §. 23. Austri'a. §. 24. Romani'a. §. 25. Peninsul'a balcanica. §. 26. Rusi'a. §. 27. Germani'a. §. 28. Elveti'a. §. 29. Itali'a. §. 30. Spani'a si Portugali'a. §. 31. Franci'a. §. 32. Belgiulu. §. 33. Olandi'a seau Tierile de josu. §. 34. Dani'a. §. 35. Svedi'a si Norvegi'a. §. 36. Britani'a mare. §. 37. Europ'a. §. 38. Recapitulare. §. 39. Cele alalte parti ale pamentului. Oceanulu. §. 40. Asi'a. §. 41. Afric'a. §. 42. Americ'a. §. 43. Australi'a. §. 44. Pamentulu. §. 45. Osi'a si polii. §. 46. Dî si nópte. §. 47. Lungimea dílei. §. 48. Ecuatorulu si cercurile paralele. §. 49. Meridianulu. §. 50. Anulu si anutêmpurile. §. 51. Suprafaci'a pamentului. §. 52. Lun'a. §. 53. Intunecimi. §. 54. Midilócele de comunicatiune.

Precumu se vede, d-lu autoru, care nu se numesce, si-a propusu a ne dá o geografia compusa in cursuri concentrice. Acést'a e cursulu I, caruia-i va mai urmá unulu seau dóne — nu scîmu. Gratulamu d-lui autoru pentru acésta idee fericita. Metodulu concentricu are avantagiulu, ca fia care cursu ofere unu intregu; astfelu chiar si scolarii, cari nu potu absolvi scól'a pana in capetu, nu remanu numai cu fragmente, ci facu in fia care stadiu unu cursu completu, ceea ce are o buna influentia si asupra desvoltarei armonice a spiritului. Asia d. e. déca scólele mai simple, mai „necajite“, cá se dîcemu asia, nu aru poté absolvi decátu numai cursulu de faci'a, — nu face nimica, potemu fi indestuliti; copii au o idee despre ceea ce numimu geografia.

Adjustarea cartii e buna, pretiulu moderatu, limbagiulu corectu si grigitu. O recomandamu deci cu cu-

noscientia curata tuturoru invetiatoriloru nostri. Déca amu avé mani'a de a face critica dupa principiulu „de capu mai siá si de códa mai siá“, amu díce si noi, ca dóra erá mai bine, cá la Blasiu, Brasiovu, Naseudu etc. d-lu autoru se nu se fie indestulitu a observá in genere „are scóle“, ci se fi numitu si categori'a scóloru, ca §. 20 „locuitorii Ungariei“ se se fi pusu dupa §. 13, adeca inainte de notiile topografice, §. 44 et seq. dupa §. 38, §. 54 dupa §. 22. etc. Inse aceste suntu lucruri secundare si nu detragu nimica din bunatatea cartii. Apoi nime nu impiedeca pre invetiatori a mai adauge si modificá, déca voru simtí trebuinti'a a face acést'a.

Varietati.

(Conferintie istorice si literare.) Secretariulu Asociatiunei Transilvane, d-lu G. Baritiu, a tienutu Vineri si Domineca la 21 si 23 Dec. dóue conferintie istorice si literarie de mare interesu.

In conferinti'a prima a diseratu 1. Despre Dictionariulu si Glosariulu romano-latinu-etimologicu alu societatii academice, aretandu cele patru directiuni limbistice din literatur'a romana, adeca: scól'a etimologistica-lauriana; scól'a de Iasi seau directiunea nóua; scól'a cipariana, in fine scól'a evului mediu, a lui Hasdèu, Odobescu, Urechia etc. — 2. Despre activitatea literaria a Dómeinei principese Elena Ghic'a, cunoscuta sub pseudonimulu Dora d'Istria. Aici ne spuse d-lu B. genealogi'a ilustrei literatrice si enumerà opurele ei literarie, prin cari a devenitu celebra in tóta Europ'a.

In a dóua conferintia d-lu B. vorbí 1. despre colectiunea de documente istorice a repausatului capitanu provincialu Eudoxiu Hormuzache. Atátu disertatiunea acést'a, câtu si a 2. Fragmente din monografi'a ilustrei familie Hormuzache, suntu de celu mai mare interesu. Ele merita a fi cunoscute de fiacare romanu atátu din punctu de vedere istoricu, câtu si din punctu de vedere nationalu. Speramu, ca tóte disertatiunile aceste se voru publicá in fói'a Asociatiunei, unde le va poté cetí ori si cine.

(Necrologu.) M. on. domnule redactoru! Am avutu in comun'a nóstra o solemnitate trista. Parochula nostru gr. cat. multu iubitu Gregoriu Nistoru, asesore cons. si v. protopopu on. repausandu in 10 a lunei curente sér'a de o mórte repentina, fú astrucatu astadi cu participarea unui conductu pomposu constatoriu din 10 preoti, in fruntea carora erá Reverendis. D. canonicu abate Ioanu Corhanu, cu ajutorirea d-loru Ioanu Mog'a, canonicu onorariu si protopopu tractuale, Paulu Vell'a, canonicu onorariu si secretariu vic., Artemiu Siarcadi, archidiaconu onor. si inspectoru reg. scol., Iustinu Popfiu si Dr. Augustinu Lauranu cam.

papali, Vasiliu Bocsi'a, cap. mil., si preotii Gavrilu Popdanu din St.-Andrieu, Alexandru Bozintanu din Nogioridu, Ioanu Aiachi din Santáulu-mare, Nicolau Marcusi, protodiaconu la biseric'a catedrala.

Dupa finirea santei liturgii funebrale d-lu Popfiu a tienutu o cuventare petrundietoria, descriindu viéti'a cea plina de merite câstigate in tempulu servitiului seu de 27 ani, cá parochu in Betfia, Farnasiu, Piscoltu si de trei ani in Girisiu, unde l'a ajunsu crud'a mórte, lasandu dupa sine pre veduv'a sogia Amali'a Cretiu, pre fiulu Aloisiu, subpretore, pre fiic'a Iriin'a mar. Iuliu Bardoși, inspectore reg. scolariu si pre copii minoreni Iuliu si Corneli'a.

In Piscoltu a pastoritu 22 ani, a midilocitu radicarea unei biserice maretie pompóse, a esoperatu in bunatatre considerabila starei materiale a functionariloru bisericesci si scolari de acolo; lasandu in anim'a poporului doiosu si in Girisiu cele mai placute reminiscentie ale activitatiei sale pastoresci, in carele d'impreuna cu óspetii numerosi din Oradea si giuru l'au petrecutu la repausulu eternu.

Fiei tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

Girisiu in Bihari'a, 12 Dec. 1877.

Munténulu.

Concursu.

[18] 2—3

Se escrie pentru ocuparea postului de invetiatoriu in comun'a Drinov'a, dieces'a Caransebesiului, protopresbiteratulu Fagetului pana in **27 Decembre a. e. st. v.**, in care dí se va tiené si alegerea.

Emolumintele suntu urmatórele: a) salariu in bani gata anualminte 120 fl. v. a.; b) 16 meti de cucurudiu, 14 meti de grau, 6 fl. v. a. pausialu, 8 orgii de lemne, din care are a se incaldí si scól'a; c) 4 jugere de livada; d) gradina de legumi si e) cuartiru liberu.

Doritorii de a recurge la acésta statiune invetiatorésca au se-si instrueze recoursele conformu stat. org. bis. adresande comitetulu parochialu din Drinova, si trimitiende reveren. dom. protop. Atanasiu Ioanovicu in Fagetu, pana la díu'a de alegere.

Drinov'a, 22 Novembre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine:

Atanasiu Ioanovicu, protopresbiteru.

Asigurandu-ne multi din d-nii prenumeranti in restantia cu costulu abonamentului la „Scól'a Romana“, ca se voru achitá nesmintitu la 1-a Ianuaru nou 1878, amu consimfitu a publicá numele restantiariloru numai in ultimulu numeru alu foiei — 52. Binevoiésca deci respectivii d-ni, a ne tramite banii multu pana in díu'a Nascerei Domnului — **6 Ianuaru nou** — ultimulu terminu pentru a dá la culegere manuscriptulu acelu numeru.

Redactiunea „Scólei Romane“.